

Pædagogisk læreplan for Naturbørnehaven og Vuggestuen 2023

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

I Naturbørnehaven og Vuggestuen er der dejlige børn

Nogle er stille
og har brug for en at tale med

Nogle er kede af det
og har brug for en der trøster

Nogle er generte
og har brug for støtte og guidning
til at turde

Nogle er ensomme
og har brug for en
at lege med

Nogle er bange og har brug for
en hånd at holde i

Nogle er stærke
og har brug for en
som kan få dem til at tænke på
hvad de kan anvende
deres styrke til

Nogle er dygtige
og har brug for en
som kan få dem
til at tænke på
hvad de skal anvende
deres dygtighed til

Nogle synes, at de ikke kan
noget som helst
de har brug for en
som kan hjælpe dem
med at finde det
de faktisk kan

Nogle har travlt
og har brug for en
der kan vise dem alt det
de springer over

Nogle der glemmer at se andre
og har brug for en
som kan hjælpe dem
til ikke at gøre andre kede af det

Nogle er udenfor
og har brug for en
som kan vise dem
vejen ind i fællesskabet

Nogle siger, at de
ikke gider noget
De har brug for en
som kan hjælpe dem
med at forstå
hvor vigtigt det er
at de også er med

De har brug for en....
MÅSKE ER DET DIG

**Børn har brug for et fælles-
skab med andre børn og
nærværende voksne.**

Om skabelonen

Denne skabelon henvender sig til jer, som er ledere og pædagogisk personale i dagtilbud. Formålet med skabelonen er at inspirere og understøtte udarbejdelsen af jeres lokale pædagogiske læreplan.

Den grundlæggende ramme for udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven med tilhørende bekendtgørelse, der er omsat i Børne- og Socialministeriets publikation [Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#), 2018. Det er hensigten, at I skal bruge publikationen, når I arbejder med skabelonen.

Skabelonen indeholder alle de lovmæssige krav til at udarbejde den pædagogiske læreplan. Samtidig understøtter skabelonen jeres overvejelser vedrørende den løbende dokumentation og evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan.

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for det pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, hvor legen er grundlæggende, og børneperspektivet er tydeligt. Jeres konkrete læreplan giver jer en ramme til at arbejde systematisk med at planlægge, følge op på og videreudvikle kvaliteten i det pædagogiske læringsmiljø i jeres dagtilbud i forhold til jeres børnegruppe.

Inden for de krav, der følger af dagtilbudsloven, er det op til jer at beslutte, hvordan I konkret vil arbejde med den pædagogiske læreplan. Jeres læreplan skal være et dynamisk og meningsfuldt dokument, som peger fremad, og som I kan bruge aktivt i den løbende udvikling af den pædagogiske kvalitet og jeres pædagogiske praksis.

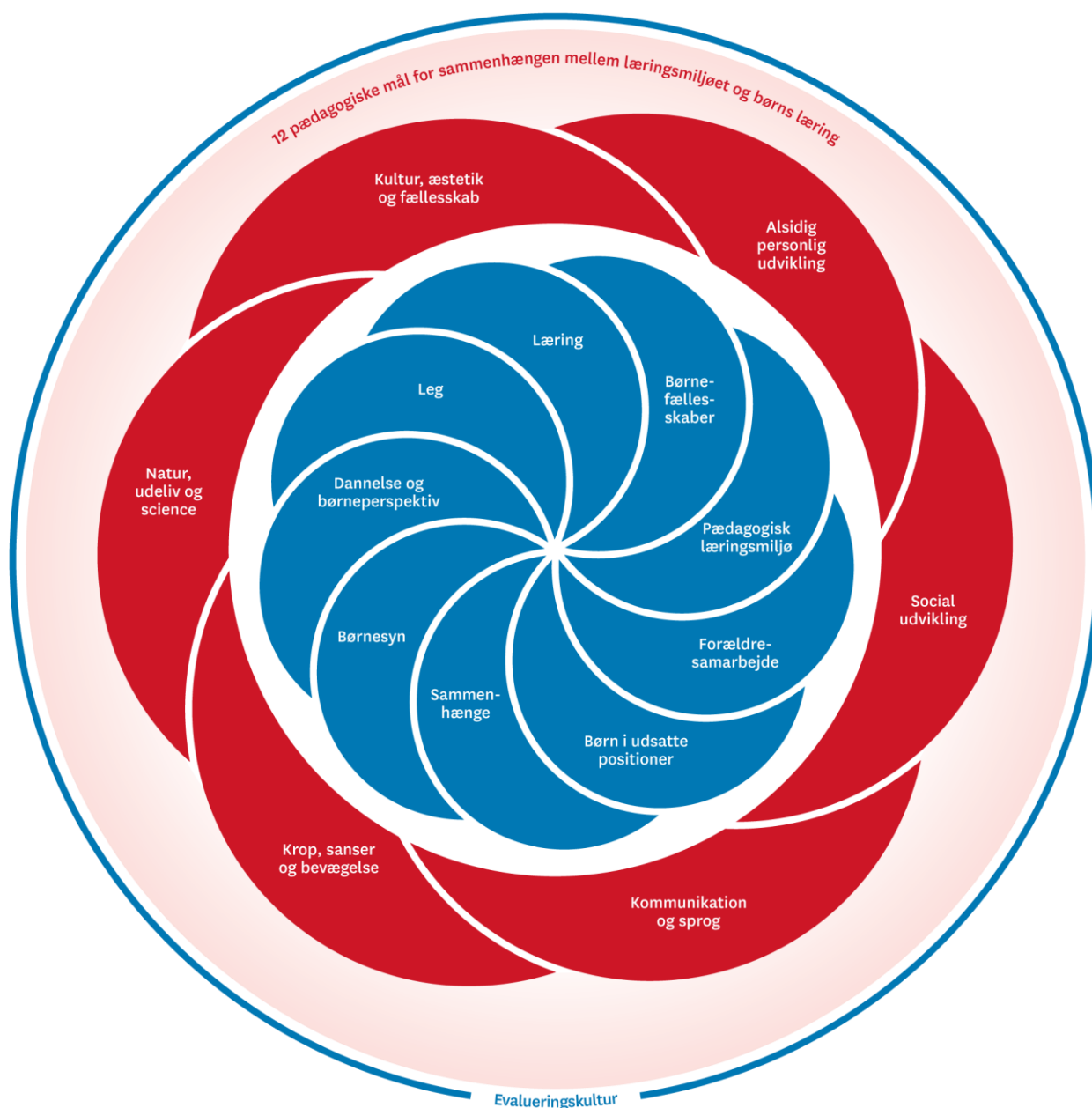
[Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#)

Brug af skabelonen

Når I udfylder skabelonen, skal I klikke på *skrivefeltet*. I kan fremhæve tekster og indsætte billeder.

I kan slette denne side ved at markere teksten og billedet og trykke *delete*. I kan også slette den sidste side, hvis I ønsker det.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Naturbørnehaven og Vuggestuen er en afdeling på Mejls-Orten-Tinghøj Friskole der ligger i Mejls. Naturbørnehaven åbnede 1. august 2008 med 15 børn, i 2023 er der 51 børn. Vuggestuen åbnede i 2018 med 10 børn, senere blev den opnormeret til 17 børn – som udgangspunkt er der 15 børn i vuggestuen.

I Naturbørnehaven er børnene inddelt i tre grupper - "Larverne" som er de 3-4 årige, "Ugleungerne" som er de 4-5 årige og "Uglerne" som er de 5-6 årige. I nogle perioder har vi en "Sommerfugle"-gruppe – en overgangsgruppe fra Larver til Ugleunger.

I vuggestuen er børnene delt i to grupper – de yngste er "Mariehønsene" og de ældste er "Græshopperne".

.....

Værdierne i Naturbørnehavens og Vuggestuens hverdag er: Tryghed, fordybelse, nærvær, anerkendelse, rettidig omsorg og respekt.

Menneskesynet er: Forpligtende fællesskaber – Grundtvig Koldsk – tillid og det levende ord/fortælling.

.....

Naturbørnehaven og Vuggestuen har åben fra 6.15 til 17.00 mandag til torsdag og fra 6.15 til 16.00 om fredagen.

Børnene kan spise morgenmad i børnehaven, ellers har de selv middagsmad og frugt med. Børnene bruger deres egne drikkedunke. I vuggestuen kan børnene også spise morgenmad og til eftermiddag får de frugt og brød. Derudover har de selv madpakke med til frokost.

I Naturbørnehaven er vi udenfor det meste af dagen, og i Vuggestuen bruger de også uderummet alt det, der giver mening med små børn.

Grupperne arbejder ud fra et fælles årshjul og der ligger aftaler om særlige faste aktiviteter der som udgangspunkt skal foregå fælles for hele børneflokket, men også for de enkelte aldersgrupper.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

I Naturørnehaven og vuggestuen har vi et børnesyn som viser sig i en respektfuld og anerkennende tilgang til barnet. Alle børn har en værdi i sig selv.

I forhold til dannelse og børneperspektiv er vi bevidste om at børn skal have medbestemmelse over deres hverdagsliv. Vi følger børnenes spor i leg og aktiviteter, guider og støtter og giver mulighed for læring. Dannelsen er et fælles ansvar sammen med forældrene - sammen skal vi forberede det enkelte barn til at være en del af det store fællesskab. Vi er nærværende og møder børnene med forudsigelighed og tydelige rammer.

Legen er det vigtigste i barnets liv, og vi skal skabe rum og mulighed for leg igennem hele dagen. Børnene har altid mulighed for at lege udenfor i vores naturområder. Det er vigtigt for os, at skabe en kultur, hvor der er ro til leg og hvor vi danner en god og respektfuldt gruppekultur, hvor børnene lærer at samarbejde, skabe venskaber, kunne gå på kompromis, stå ved sine egne grænser. Vi støtter og guider de børn der har brug for hjælp til at komme ind i et børnefællesskab fx kan en voksen sætte en snitte aktivitet i gang på engen, og i vuggestuen kan de fx tænde et bål eller synge fra en musik kuffert.

Læring foregår hele tiden og overalt. Børn lærer hele tiden - igennem leg, sanser, kroppen, sproget, relationerne med nærværende voksne osv. Vi er bevidste om at arbejde i barnets nærmeste udviklingszone.

Børnefællesskaber bliver grundlagt af børn og skal støttes af nærværende voksne. Vi skal støtte op om at børnefællesskaberne er inkluderende og udviklende.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Naturbørnehavens og Vuggestuens pædagogisk læringsmiljø etableres ved:

- nærværende voksne
- rum, lys og farver
- muligheder for at opleve naturen og årstidernes skifte
- forskellige tilbud og aktiviteter i form af lege, legetøj, kreativitet osv.
- overvejelser omkring indretning og struktur
- struktur i rutinesituationer
- tydelige rutiner
- aktiv hverdag hvor børn kan lege og opleve naturen
- naturen er et læringsrum i sig selv, hvor børnene udvikler og stimulerer alle sanser igennem oplevelser - fx. kulde/varme og våd/tør m.m.
- at børnene har mulighed for at skifte mellem læringsmiljøer
- planlagte pædagogiske aktiviteter og forløb

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Naturbørnehaven og vuggestuen er en del af Friskolen - og dermed er forældrene en ganske naturlig og vigtig del af dagligdagen. Forældrene har arbejdsdage, rengøringsdage og meget mere - derfor er forældrene på flere måder aktive i vores dagligdag.

Det gode forældresamarbejde foregår i det daglige ved aflevering og afhentningssituationerne som vi vægter meget højt, og gennem skriftlig information og kontakt på skoleintra. Desuden afholdes der forældresamtaler. Vi afholder også forskellige forældrearrangementer løbende igennem året - forældremøde, sommerfest, lysfest, forældrekafe, gruppearrangementer osv. Vi har en lang tradition for en meget aktiv forældrebestyrelse - som støtter og samarbejder med os som personale og ledelsen. Vi bruger forældrebestyrelsen når vi påtænker at lave nye tiltag, for at høre deres mening.

Igennem forældrearrangementer i grupperne, bliver forældrene til "limen" der binder børnegruppen sammen - det har stor værdi for os, at forældrene kender hinanden.

Forældrene inddrages også i de pædagogiske forløb og aktiviteter – her kan forældrene fx blive bedt om at medbringe "materialer" fx toiletruller, syltetøjsglas osv. De kan også få tilsendt sange, rim og remser, små fortællinger osv. så de også kan samtale med deres børn om emnet og aktiviteterne.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Alle børn har en primær pædagog. Primærpædagogen har det overordnede ansvar for at barnets udvikling, læring og trivsel understøttes. Primærpædagogen er forældrenes nærmeste samarbejdspartner og er også den der sørger for at det øvrige personale er orienteret om barnets ud-

sathed og de eventuelle særlige indsatser, der er igangsat.

Derudover vægter vi højt at have:

- en tydelig struktur der giver ro for udsatte børn
- små læringsrum, som skaber ro og fordybelse
- små legestationer som er enkle at overskue
- ro og tid til ekstra omsorg
- tid til udarbejdelse af handleplaner og særlige ekstra indsatser.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

I naturbørnehaven har vi et tæt samarbejde med Friskolens 0. klasse - som udgangspunkt går børnene på Friskolen, og her har vi lavet et samarbejde med børnehaveklasselederen og SFO'en:

- Børnene fra Naturbørnehaven kommer på besøg sammen med en pædagog fra gruppen. Nuværende 0.klasse går i naturbørnehaven så børnehaveklasselederen har god mulighed for at opleve den kommende 0. klasse på tæt hold – og nuværende 0. Klasse får tid til leg i naturen og kendte rammer. Besøgene starter allerede efter sommerferien og er kontinuerlige frem til skolestart.

- Vi samarbejder ligeledes med SFO - hvor en pædagog sammen med børnehavenklasselederen kommer på besøg - og oplever børnenene i deres trygge rammer i Naturbørnehaven. Børnene er ligeledes på besøg i SFO'en flere eftermiddage inden skolestart.

Børnene lærer, på den måde, børnehaveklasselederen og SFO-pædagogerne at kende, så de får en tryk opstart i 0. klasse og SFO..

Gruppepædagogen giver overlevering til både skole og SFO omkring børnenes trivsel og udvikling.

Overgang fra Vuggestuen til Naturbørnehaven:

Vuggestuen kommer ofte på besøg i Naturbørnehaven, hvilket betyder at de små nye børnehavebørn (som kommer fra vores vuggestue) allerede kender lokalerne, omgivelserne, de voksne og børnene.

I ugerne op til at det enkelte barn skal starte i Naturbørnehaven, kommer de oftere på besøg på engen, de deltager evt. i gruppetiden. Primærpædagogen fra børnehaven besøger også barnet i vuggestuen. Barnet kommer på besøg med sine forældre og barnet har mulighed for at blive hentet i vuggestuen af primærpædagogen og have et par eftermiddagstimer på engen, inden de hentes af deres forældre. Barnet modtager et lille brev ca en til to uger inden de skal starte hvor vi byder dem velkommen. Vi oplever at disse tiltag, tilsammen, giver en tryk start på børnehavelivet for både børn og forældre.

Børn som kommer fra dagplejere eller andre vuggestuer er også velkommen til at komme på besøg med dagplejeren/pædagogen. Forældrene opfordres også til at komme på besøg sammen med barnet i ugerne op til at barnet skal starte.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Vi bruger lokalmiljøet i vores daglige færden i naturen. Der er etableret et udeområde ved den lokale bæk - hvor vi har en aftale med en lodsejer, at vi må bruge et skovområde som en udebase - hvor der er bålsted, ”lille ly” hvor børnene kan spise deres madpakke, eller lave andre små aktiviteter.

Vi har andre aftaler med lokale lodsejere, om at gå tur på deres jord.

Vuggestuen kan bruges til samlingssted for lokale, der fx vil afholde et møde eller lave et kursus,

eller anden arrangement for byens borgere.

Vi køber alt det brænde som er muligt hos lokale, og her er børnene med til at stable brænde på plads i vores brændeskur.

Vi har mulighed for at besøge lokale landmænd.

Vi har flere haver i lokalområdet hvor vi må samle kastanjer og gå på æblerov.

Hvert år til jul har vi besøg af præsten, som fortæller julehistorie.

Der er et fint samarbejde med MOT G&U, hvor vi gør børnene klar og følger dem til gymnastik.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Fysiske - Naturbørnehaven:

Vi er en naturbørnehave og opholder os hele dagen udenfor på engen, som er vores base. Engen er et stort grønt indhegnet naturområde med et lille hyggeligt og lyst Enghus – et rum med små borde og stole, og et lille tekøkken. På engen har vi også en stor rund lukket enghytte med fast gulv og varmekilde, to toilethuse – det ene med pusleplads og børnegrarderober. Derudover råder vi også over en pavillon bygning, som indeholder - grupperum, garderobe, wc, depotrum, personalet toilet og mødekontor. På engen har vi også en legehytte, et stort sandareal, et skur med køretøjer, kælkebakke, højbede, skov, bålpladser og adgang til en indhegnet sø og vandløb. Børnene sover som udgangspunkt til middag i et af de tre shelters på engen. I vintertiden sover de indenfor. Udover engen, kan vi benytte alle skolens lokaler såsom sløjde, musik, skolekøkken og multihal, SFO-engen og ”sommerhuset”. ”Sommerhuset” bliver nu brugt som grupperum for forskolebørnene (”Uglerne”).

Fysiske - vuggestuen:

Vuggestuen er et parcelhus der af flere omgange, har været brugt til forskellige formål.

Vuggestuen består af: garderobe til børn, pusleplads med lille Wc, møde/personalerum, sanse- rum til børn, grupperum med køkkenafdeling med høje borde og trip trap stole.

Udenfor - græs, fliser, sandkasse, højbed, lille bakke, barnevognsskur, et lille legehuse og et shelter hvor de ældste børn sover til middag.

Udenfor lågen har vuggestuen en lille indhegnet base i et lille stykke skov – den ligger en lille gåtur væk fra vuggestuen.

Derudover kan vuggestuen også benytte alle skolens lokaler.

Psykiske - Naturbørnehaven og Vuggestuen:

Vi arbejder med vores værdier på personalemøderne. Værdierne skal afspejle vores dagligdag både som barn og voksen.

Vi arbejder med Fri for Mobberi, for at styrke venskaber i børnegrupperne. Vi er i tæt dialog med forældrene om børnenes trivsel og udvikling. På personalemøder og gruppemøder drøfter vi og handler på vores daglige iagttagelser af børn, så vi sikrer os, at alle børn trives og udvikler sig.

Børnene er inddelt i aldersopdelte basisgrupper med faste voksne, som har hovedansvaret for gruppens pædagogiske arbejde.

Æstetiske - Naturbørnehaven:

Det æstetiske børnemiljø på engen er unikt, det er et stykke natur, hvor børnene oplever årstidene skifte. Toilethusene, Enghytten og Enghuset er alle små huse beklædt med træ, så de falder ind i naturen og konceptet.

Æstetiske - Vuggestuen:

Vuggestuen er et parcelhus der er ombygget til vuggestue. Vuggestuen er enkelt indrettet med plads og rum til leg på gulvet. I det omfang det er muligt, er der brugt naturmaterialer og genbrugsmaterialer.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

For at kunne forstå og mærke andre er det en forudsætning, at man kan forstå og mærke sig selv.

Vores mål er, at barnet:

- Udvikler selvstændighed og styrker selvværdet.
- Udvikler og lærer empati.

- Udvikler evnen til at udtrykke egne følelser og behov.
- Får mulighed for at opleve anerkendende relationer og oplever sig værdifuld i fællesskabet.

Vores metode er, at barnet:

- Bliver mødt med glæde af voksne i børnehaven.
- Bliver mødt af anerkendende, nærværende og engagerede voksne.
- Støttes i at kunne se og respektere egne og andres grænser – bl.a. igennem “Fri for Mobberi”.
- Bliver mødt på det udviklingstrin, hvor barnet er – bl.a. ved at vi har aldersopdelte grupper.
- Oplever aktiviteter, hvor det inspireres og fordyber sig.
- Bliver motiveret til at sætte ord på egne og andres følelser.

Vi har hele barnets børnehavetid et tæt samarbejde med forældrene om det enkelte barns trivsel og udvikling.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Social udvikling er en forudsætning for at kunne udvikle relationer til andre. Sociale kompetencer udvikles i samspil med andre, hvor alle er ligeværdige parter i fællesskabet.

Vores mål er, at barnet:

- Opnår forståelse for de sociale spilleregler for at kunne trives i fællesskaber.
- Kan opfatte de følelsesmæssige signaler fra omgivelserne.
- Udvikler tolerance og respekt for andre.
- Opnår en robusthed til at indgå i og rumme relationer til andre.
- Styrkes i at kunne udtrykke sig verbalt, også i pressede situationer.
- Lærer at indgå i inkluderende fællesskaber, hvor der er plads til børnenes forskellige personligheder.
- Oplever at det er vigtigt, at man kan danne venskaber.
- Lærer at anerkende og respektere andre børn og voksne.
- Lærer at håndtere konflikter.

Vores metode er, at barnet:

- Bliver mødt af tydelige voksne.
- Opfordres til og støttes i at skabe relationer til andre børn.
- Dagligt indgår i forpligtende fællesskaber.
- Oplever, at det hører til som en del af fællesskabet.
- Opfordres til -og vejledes i at hjælpe andre.
- Guides i konfliktsituationer.
- Møder projekt "Fri for mobberi".

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Gennem de daglige aktiviteter skal børnene lege med sproget, udvikle deres ordforråd og blive opmærksomme på de forskellige lyde, bøjninger, rytme og tryk i sproget, således at de udvikler et nuanceret og varieret sprog svarende til deres alder. Det er vigtigt at sætte mange ord på aktiviteterne, fx når der bages brød, benævnes de forskellige ting, der skal i brødet. Når vi går tur i skoven, taler vi om de forskellige planter og dyr.

Vores mål er, at barnet:

- Bliver god til at udtrykke sig og skabe kontakt til andre gennem sproget.
- Opnår nysgerrighed for tegn, symboler og det skrevne sprog.
- Oplever voksne, der sætter ord på deres handlinger. Børnene skal høre mange ord og begreber.
- Udfordres til at lære at bruge sproget i konfliktløsninger.
- Kan kommunikere følelser og behov.

Vores metode er, at barnet:

- Oplever, at der er tid og rum til at eksperimentere med sproget.
- Dagligt oplever at komme til orde, blive hørt og at skulle lytte til andre.

- Lærer at kommunikationsformen er situationsbestemt – sproget bruges forskelligt i forskellige sammenhænge.
- Udfordres af voksne, der er sproglige rollemodeller i hverdagen – voksne som anvender et nuanceret sprog.
- Hører musik, rim, remser og sang.
- Deltager i dialogisk læsning.
- Møder konkrete og fokusord.
- Præsenteres for det skriftlige sprog.
- Sikres hjælp via PPR/talepædagog ved sproglige udfordringer. Forældre til sprogligt udfordrede børn tilbydes tidlig registrering, samt opfølgning på barnets sprog via en sprogtest.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Krop og bevægelse er en naturlig del af vores hverdag.

”Naturen kan betragtes som en tumleplads for kropslig udfoldelse, idet den tilbyder et godt og ujævnt terræn, der er ideelt for leg og fysisk aktivitet” Citat: Bent Vigsø. Lektor US syd, Esbjerg.

Vores mål er, at barnet:

- Får en forståelse af sin egen krop og erfaringer med sund levevis.
- Lærer almindelige hygiejneregler.
- Oplever glæde ved at bruge kroppen.
- Bliver selvhjulpne.
- Har en alderssvarende motorik.

Vores metode er, at barnet:

- Med en høj grad af natur/udeliv udfordres på alle sanser, da vi bruger naturen som legeplads og fælles oplevelsessted.
- Støttes i at blive opmærksom på sin egen krops bevidsthed.
- Møder et udfordrende fysisk miljø ude som inde. Herunder motorik i hallen eller i skoven.

- Udfordres i forhold til den fin- og grovmotoriske udvikling – fx tegner og snitter i træ.
- Møder tydelige regler om, hvordan god hygiejne praktiseres.
- Møder en dagligdag, der tilgodeser sunde leve- og spisevaner.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Naturen er grundlaget for hele vores eksistens. Naturoplevelser i barndommen bidrager både til den følelsesmæssige, mentale og fysiske udvikling. Gennem leg i naturen udvikles barnets logiske og matematiske kreativitet.

Børnene lærer naturen at kende og bliver fortrolige med dens finurligheder og årstider. Børnene eksperimenterer, iagttager og undrer sig sammen med andre børn og voksne.

”Vi kan ikke sansе uden at bevæge os. I naturen vækkes kroppen til større sanselighed.”

Citat: Kjeld Fredens, Hjerneforsker.

Vores mål er, at barnet:

- Understøtter børnenes undring, nysgerrighed og eksperimentering i og med naturen
- Udvikler respekt, interesse og ansvarlighed for natur og miljø.
- Oplever glæde og nysgerrighed ved at være i naturen.
- Oplever naturen som et stort frirum og læringsrum, hvor der er mulighed for ro, fordybelse, leg og brug af fantasi.
- Får mangeartede naturoplevelser og en viden om naturen.

- Får mulighed for at sanse, og opleve naturens alsidighed.

Vores metode er, at barnet:

- Får mulighed for at fordybe sig i naturen.
- Møder medlevende, interesserede og ansvarlige voksne – i forhold til vores natur og miljø.
- Præsenteres for aktiviteter, der inddrager elementer som ild, jord, luft og vand.
- Får mulighed for at kunne bruge værksteds- og snitteaktiviteter.
- Er med til at etablere, passe og nyde afgrøder fra nyttehaven.
- Møder voksne, der præsenterer naturen som et rum for leg, en kilde til fantasi og udfordring.
- Møder voksne der undersøger naturen sammen med børnene – voksne der er medskabende af eksperimenter og science.
- Møder voksne, der animerer respekt for naturen og dyrelivet.
- Oplever årstiderne og naturens forandringer ved at være ude hver dag i al slags vejr.
- Hvert år arbejdes der med små forløb i og med naturen, dette som en del af Naturbørnehavens og Vuggestuens certificering til at få "Det grønne flag" fra Grønne Spirer.
- Ligledes deltager vi hvert år i Danmarks Naturfredningsforenings "Affaldsindsamling" og "Naturens uge".

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Det er væsentligt, at barnet kan tænke og handle kreativt for at kunne begå sig i en foranderlig verden.

Ved at kunne udtrykke sig og opnå oplevelser med forskellige kreative udtryksmuligheder åbnes barnets øjne for en nuanceret verden.

Vores mål er, at barnet:

- Har lyst til og mod til at turde udtrykke sig kreativt og fantasifuldt på mange forskellige måder.
- Tilbydes deltagelse i forskellige kulturelle, traditionsbundne og kunstneriske aktiviteter.
- Fremmer sin kreativitet og fantasi i tanke og handling.
- Får kendskab til andre kulturer.

Vores metode er, at barnet:

- Møder kreative voksne, der inspirerer og nuancerer de daglige aktiviteter.
- Har adgang til forskellige redskaber/materialer, der kan udfordre til kreativitet.

- Udfordres i forbindelse med emneperioder.
- Oplever højtider og traditioner året igennem.

Evalueringsskulturr

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskulturr i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsskulturr i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Evaluering af de pædagogiske læreplaner:

Evalueringen foregår dagligt, som en naturlig del af den pædagogiske praksis, personalet imellem.

Hver gruppe laver årligt 4 projektbeskrivelser eller SMTTE-modeller og efterfølgende evalueringer. Disse lægges ind på skoleintra under dokumenter – dette så både forældre, forældrebestyrelse og ledelse kan se dem.

Den nye pædagogiske læreplan er gældende fra august til juni, og revideres i juni.

Daglig dokumentation:

Daglig dokumentation aftales på personalemødet i august. Der er mulighed for, at grupperne eva-

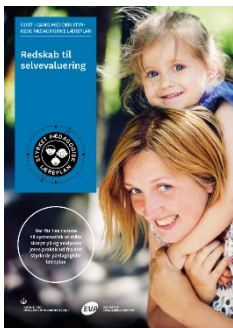
luerer forskelligt, gruppepædagogen har ansvaret for denne aktivitet.

Den daglige dokumentation foregår på skoleintra med tekst og billeder. Derudover kan der suppleres med foto, udstilling og optræden.

Vores pædagogiske læreplan evalueres løbende på p-møder og til vores næste pædagogiske dag.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Pædagogisk læreplan

© 2019
Danmarks Evalueringsinstitut og
Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC